

Інститут біохімії ім. О.В. Палладіна НАН України

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор Інституту
академік НАН України

С.В. Комісаренко

20 22 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Педагогіка вищої школи

Спеціальність: 091 Біологія

Освітньо-наукова програма: 091 Біологія

Освітній рівень: доктор філософії (PhD)

Статус дисципліни: обов'язкова навчальна дисципліна (основна)

Мова викладання: українська

КИЇВ – 2022

Робоча програма дисципліни: «Педагогіка вищої школи» для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії (третього освітньо-наукового рівня) за спеціальністю 091 Біологія „18” січня, 2022 року.

Розробники:

Великий Микола Миколайович – завідувач відділу біохімії вітамінів і коензимів Інституту біохімії ім. О.В. Палладіна НАН України, доктор біологічних наук, професор;

Мазанова Анна Олександрівна – науковий співробітник відділу біохімії вітамінів і коензимів Інституту біохімії ім. О.В. Палладіна НАН України, кандидат біологічних наук.

Робоча програма дисципліни «Педагогіка вищої школи» затверджена на засіданні Вченої ради Інституту біохімії ім. О.В. Палладіна НАН України

Протокол № ... від «18» січня 2022 року

Директор Інституту біохімії
ім. О.В. Палладіна НАН України
академік НАН України

С.В. Комісаренко

«18» січня 2022 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 1	Галузь знань 09 Біологія (шифр і назва)	Обов'язкова навчальна дисципліна (ОНД.04)	
Модулів – 1	Спеціальність (професійне спрямування): 091 «Біологія»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 1		1-й	1-й
Загальна кількість годин - 30		Семестр	
	1-й	1-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 16 самостійної роботи студента - 14	Освітньо-кваліфікаційний рівень: третій (доктор філософії)	Лекції	
		15 год.	15 год.
		Практичні, семінарські	
		0 год.	0 год.
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
		14 год.	14 год.
Консультації: 1 год.			
Вид контролю: Залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 16/14

для заочної форми навчання – 16/14

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою курсу є формування професійної компетентності й особистості майбутнього фахівця у виші, зокрема його наставляння на готовність до педагогічної діяльності, а також розвиток педагогічної культури, спрямованої на увиразнення інтелектуальних особливостей і творчого потенціалу майбутнього фахівця.

Завдання курсу:

- пізнання особливостей гуманізації і гуманітаризації вищої освіти;
- пізнання стилів педагогічного управління;
- формування навичок взаємодії з іншими;
- формування уявлень про психологію управління і імідж сучасного викладача;

- розкриття наукових засад, мети і принципів професійної освіти;
- пізнання особливостей педагогічного процесу;
- формування уявлень щодо принципів, методів і форм організації навчання у вищій;
- ознайомлення з методами педагогічних досліджень із проблем професійної підготовки фахівців.

У результаті вивчення даного курсу аспірант повинен

знати:

- особливості і принципи гуманістичного підходу до вивчення особистості;
- основні особливості юнацького віку та особливостей екзистенційної кризи;
- критерії психічного здоров'я як складових розвитку особистості;
- особливості спілкування, взаємовідносин у студентській групі;
- засади, на яких ґрунтується державна політика України в галузі вищої освіти;
- основні особливості неперервної освіти;
- компоненти професійної культури;
- форми і методи навчання;
- методи контролю і самоконтролю.

вміти:

- застосовувати у викладацькій діяльності методи та технології педагогіки вищої школи;
- використовувати психологічні та педагогічні знання для організації професійної діяльності (планування, контроль, управління групою тощо);
- характеризувати освітні рівні вищої школи;
- характеризувати освітньо-кваліфікаційний рівень «бакалавр», «магістр», «докторі філософії»
- володіти засадничими категоріями методики викладання у вищій школі та застосовувати їх при виконанні теоретичних і практичних завдань;
- ставити мету, планувати, організовувати, стимулювати, контролювати, аналізувати результати навчально-пізнавальної діяльності студентів;
- інтегрувати знання, які сприяють зростанню особистості, прояву її творчого потенціалу.

Зв'язок з іншими дисциплінами. Навчальна дисципліна «Педагогіка вищої школи» є складовою освітньо-наукової програми підготовки фахівців за третім рівнем вищої освіти «Доктор філософії», освітньо-наукової програми 091 «Біологія» і нерозривно пов'язана із подальшим викладом таких дисциплін як «Універсальні навички дослідника в сучасному науковому просторі», «Організація підготовки дисертаційної роботи» та є підґрунтям для успішного проходження аспірантами асистентської педагогічної практики.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Методика викладання у вищій школі

Тема 1. Система вищої освіти в Україні, тенденції та перспективи розвитку.

Вища освіта в Україні, її основні принципи і завдання. Тенденції та перспективи розвитку вищої освіти в розвинених країнах світу у XXI столітті. Інтеграція вищої освіти. Організаційно-правове забезпечення вищої освіти. Організація праці викладача вишу. Педагогічне навантаження.

Тема 2. Методика проведення лекційних, семінарських і практичних занять.

Види лекцій та їх особливості. Підготовка та організація лекційних занять. Лектор та аудиторія. Імідж лектора, його складові. Семінарські заняття: види і методика їх проведення. Практичні заняття як форма організації навчання. Навчально-методичне забезпечення проведення занять.

Тема 3. Діагностика знань студентів.

Компоненти, функції і види контролю знань студентів. Методи і форми організації контролю знань, шляхи їх удосконалення. Рейтинговий контроль знань. Особливості проведення заліків та іспитів. Комплексні екзаменаційні білети та методика їх розробки. Методичне забезпечення контролю і оцінки знань студентів.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Методика викладання у вищій школі												
Тема 1. Система вищої освіти в Україні, тенденції та перспективи розвитку	10	5	0	0	0	5	10	5	0	0	0	5
Тема 2. Методика проведення лекційних, семінарських і практичних занять	10	5	0	0	0	5	10	5	0	0	0	5
Тема 3. Діагностика знань студентів	9	5	0	0	0	4	9	5	0	0	0	4
Консультації	1						1					
Разом за змістовим модулем 1	30	15	0	0	0	14	30	15	0	0	0	14
Усього годин	30	15	0	0	0	14	30	15	0	0	0	14

5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Науково-методичне забезпечення навчального процесу	5
2	Сучасні технології навчання у виші	5
3	Діагностика знань студентів	4
Разом		14

6. Методи навчання

Лекції та підсумкові заняття. Використання дистанційного навчання – з залученням аспірантів до освітніх ресурсів та міжнародновизначених курсів.

7. Методи контролю

Поточне тестування, усне опитування, підсумковий тест, індивідуальні консультації.

Питання для підсумкового контролю

1. Методологічні аспекти організації сучасної вищої освіти.
2. Особливості розвитку студентської молоді, врахування їх у навчально-виховному процесі вищої школи.
3. Особливості адаптації студентів до навчально-виховного процесу у вищій школі.
4. Організаційно-педагогічні основи діяльності вищого навчального закладу за Законом України “Про вищу освіту”.
5. Психологічні аспекти навчального процесу у закладах вищої освіти.
6. Формування у студентів внутрішньої мотивації навчання.
7. Підходи до організації навчального процесу у вищій школі, його структура.
8. Принципи навчання у вищій школі.
9. Формування у студентів розумових дій, спеціальних і загальних навчальних умінь.
10. Особливості, моделі, структура змісту вищої освіти.
11. Підходи до відбору змісту навчального курсу у вищій школі.
12. Особливості побудови навчальних планів та програм.
13. Сучасні технології навчання у вищій школі.
14. Педагогіка співробітництва та особистісно-орієнтована педагогіка у вищій школі.
15. Види лекцій, їх структура, вимоги до проведення лекційних занять у порівнянні поглядів відомих учених-педагогів.
16. Методи навчання.
17. Освітні інноваційні технології в системі вищої школи України.
18. Застосування активних методів навчання у вищій школі.
19. Структура лекції, її типи, критерії оцінки її ефективності.
20. Семінарські та практичні заняття у вищій школі, умови ефективності їх проведення
21. Особливості та умови ефективної організації самостійної роботи студентів.
22. Система контролю в навчальному процесі вищої школи.
23. Педагогічна етика та такт викладача вищої школи.
24. Кредитно-модульна система оцінювання студентів у вищій школі.
25. Навчання студентів у закладах вищої школи.
26. Особливості педагогічних конфліктів у вищому закладі, шляхи їх розв’язання.
27. Особливості, методи та прийоми виховного впливу викладача вищої школи на поведінку, діяльність студентів.
28. Застосування методів науково-педагогічного дослідження у вищій школі.
29. Особливості інновацій у розвитку вищої освіти у розвинутих зарубіжних країнах.
30. Досвід діяльності перших вищих навчальних закладів в Україні.
31. Форми організації навчання у вищому навчальному закладі.
32. Впровадження сучасних технологій навчання на заняттях у вищій школі.
33. Сучасні проблеми, шляхи і засоби виховання студентської молоді.

34. Психолого-педагогічні особливості студентів як суб'єктів навчання і виховання.
35. Характеристики сучасних педагогічних технологій.
36. Класифікація педагогічних технологій.
37. Професійний розвиток викладача вищої школи України.
38. Роль викладача вищої школи в нормальній якійсній підготовці майбутніх фахівців-юристів.
39. Гуманістична спрямованість особистості викладача.
40. Сутність, специфіка, структурні компоненти педагогічної діяльності викладача вищої школи.

8. Розподіл балів, які отримують аспіранти

Поточне тестування та самостійна робота			Підсумковий тест (залік)	Сума
Змістовий модуль 1			30	100
T1	T2	T3		
20	20	30		

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка (за національною шкалою) / National grade	Мін. бал / Min. marks	Макс. Бал / Max. marks
Національна диференційована шкала / National differentiated grade		
Відмінно / Excellent	90	100
Добре / Good	74	89
Задовільно / Satisfactory	60	73
Незадовільно / Fail	0	59
Національна недиференційована шкала / National undifferentiated grade		
Зараховано / Passed	60	100
Не зараховано / Fail	0	59
Шкала ЄКТС / ECTS grade		
A	90	100
B	82	89
C	74	81
D	64	73
E	60	63
Fx	35	59
F	1	34

9. Компетентності, яких аспірант набуває в процесі вивчення дисципліни

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати комплексні завдання в галузі біології у процесі проведення дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає переосмислення наявних та створення нових цілісних знань, оволодіння методологією наукової та науково-педагогічної
-----------------------------------	--

	діяльності, проведення самостійного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення і інтегруються у світовий науковий простір через публікації.
Загальні компетентності	ЗК02. Інтегрованість. Здатність працювати в міжнародному контексті ЗК04. Мотивування. Здатність мотивувати людей та рухатися вперед.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	СК03. Інформаційні технології. Здатність застосовувати сучасні інформаційні технології, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та навчальній діяльності. СК04. Уміння підтримати інших. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти. СК07. Етичність. Здатність дотримуватись етики досліджень, а також правил академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності. СК08. Систематичність. Здатність сформулювати системний науковий світогляд та загальнокультурний кругозір.

10. Програмні результати навчання

РН03. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати аналізу джерел літератури, експериментальних досліджень (опитувань, спостережень, експерименту) і математичного та/або комп'ютерного моделювання.

РН04. Вміння формувати команду дослідників для вирішення локальної задачі (формулювання дослідницької проблеми, робочих гіпотез, збору інформації, підготовки пропозицій).

РН06. Вільно презентувати та обговорювати результати досліджень, наукові та прикладні проблеми біології державною та іноземною мовами, кваліфіковано відобразити результати досліджень у наукових публікаціях у наукових виданнях.

11. Рекомендована література

Базова

1. Андреева Г. М. Социальная психология. – М. : Аспект-пресс, 2000.
2. Будіянський М. Ф. Психологія особистості : учбово-методичний посібник. – Одеса : Астропринт, 1999. – 112 с.
3. Гомезо М. В., Домашенко И. А. Атлас по психологии. – М., 1986.
4. Гура О. І. Педагогіка вищої школи: Вступ до спеціальності : навч. посіб. / О. І. Гура. – К. : Центр навч. л-ри, 2005.
5. Євтух М. Б. Пріоритети професійної підготовки вчителя в системі університетської освіти / М. Б. Євтух // Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні 1992-2002 : зб. наук. пр. до 10-річчя АПН України. – Ч. 2 – Х. : ОВС, 2002.
6. Загальна психологія. За ред. Максименка С. Д. – 2 вид. – Вінниця : Нова книга, 2004.

7. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід : метод. посіб. / авт.-уклад. О. Пометун, Л. Пироженко. – К. : А.П.Н., 2002.
8. Квинн Вирджиния. Прикладная психология. – Санкт-Петербург : Питер, 2000. – 560 с.
9. Майерс Д. Социальная психология. – Санкт-Петербург : Питер, 1999.
10. М'ясоїд П. А. Загальна психологія : навч. посібник / П. А. М'ясоїд – К. : Вища школа, 2000. – 479 с.
11. Немов Р. С. Общие основы психологии // Психология : В 3 кн. – М., 1995.
12. Основы психологии. – 2 вид. / Під заг. ред. О. В. Кирийчука, В. А. Роменця. – К. : Либідь, 1996.
13. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / З. Н. Курлянд, Р. І. Хмельюк, А. В. Семенова [та ін.] ; за ред. З. Н. Курлянд. – 2 вид. переробл. і допов. – К. : Знання, 2005.
14. Психология и психоанализ характера: Хрестоматия по психологии и типологии характеров. – Самара, 1998.
15. Теорія і методика професійної освіти : навч. посіб. / З. Н. Курлянд, Т. Ю. Осипова, Р. С. Гурін [та ін.] ; за ред. З. Н. Курлянд. – К. : Знання, 2012.
16. Урбанович А. А. Психология управления : учебное пособие. – Мн. : Харвест, 2002. – 640 с.
17. Чернилевский Д. В. Дидактические технологии в высшей школе : учеб. пособие для вузов / Д. В. Чернилевский. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2002.
18. Шапарь В. Б. Практическая психология. Инструментарий / Серия «Учебники высшей школы». – Ростов-на-Дону : Феникс, 2004. – 768 с.
19. Ярошевский М. Г. История психологии. – М., 1985.

Допоміжна

1. Абульханова-Славская К. А. Деятельность и психология личности. – М. : Наука, 1980. – 335 с.
2. Аргаил М. Психология счастья. Серия «Мастера психологии». 2-е изд. –СПб. : Питер, 2003. – 271 с.
3. Бенедиктов Б. А. Бенедиктов С. Б. Психология обучения и воспитания и высшей школе. – М. : Просвещение, 1991. – 312 с.
4. Вачков И. В. Основы технологии группового тренинга. – М. : Издательство «Ось-89», 1999.
5. Вульфсон Б. Л. Стратегия развития образования на Западе на пороге XXI века / Б. Л. Вульфсон. – М. : Изд-во УРАЛ, 1999.
6. Гордеева Т. О. Психология мотивации достижения. – М. : Смысл – ИЦ «Академия», 2006.
7. Кононенко А. О. Психологічні складові індивідуального іміджу сучасного педагога : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук : 19.00.07 / А. О. Кононенко. – Одеса, 2003. – 20 с.
8. Кравець В. П. Зарубіжна школа і педагогіка XX століття / В. П. Кравець. – Т., 1996.
9. Кухаренко В. М. Дистанційне навчання. Умови застосування. Дистанційний курс / В. М. Кухаренко, О. В. Рибалко, Н. Г. Сиротенко. – Х. : Торгсінг, 2001.
10. Левин К. Динамическая психология : Избранные труды / Под общ. ред. Д. А. Леонтьева и Е. Ю. Патяевой. – М. : Смысл, 2001.
11. Левин К. Разрешение социальных конфликтов – СПб. : Речь, 2000.

12. Леонтьев Д. А. Психология свободы: к постановке проблемы самодетерминации личности. Психологический журнал. – 2000. – Т. 21. – № 1.
13. Лушин П. В. Личностные изменения как процесс: теория и практика. – Одесса : Аспект, 2005. – 334 с.
14. Маслоу А. Мотивация и личность. – СПб. : Евразия, 1999.
15. Маслоу А. Психология бытия. – М. : Рефл-бук, 1997. – 300 с.
16. Ничкало Н. Г. Неперервна професійна освіта – тенденція світова / Н. Г. Ничкало // Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні 1992- 2002 : зб. наук. пр. до 10-річчя АПН України / АПН України. – Ч. 2. – Х. : ОВС, 2002.
17. Олпорт Г. Становление личности. Избранные труды. – М. : Смысл, 2002. – 462 с.
18. Реан А. А., Кудашев А. Р., Баранов А. А. Психология адаптации личности. – СПб : «Прайм-Евразия», 2006. – 479 с.
19. Роджерс К. Становление личности: Взгляд на психотерапию / Пер. с англ. – М. : ЭКСМО-пресс, 2001. – 414 с.
20. Табачек І. В. Формування та розвиток особистості сучасного вчителя : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філософ. наук : спец. 09.00.10 «Філософія освіти». – К., 2005. – 20 с.
21. Чалдини Р. Психология влияния. Убеждай, воздействуй, защищайся. – СПб. : Питер, 2010. – 336 с.
22. Шихи Г. Возрастные кризисы. Ступени личностного роста. – СПб. : «Ювента», 1999.
23. Щербань П. Сутність педагогічної культури : Вища освіта України / П. Щербань. – К., 2004.
24. Эриксон Э. Идентичность: юность и кризис / Пер. с англ.; общ. ред. и предисл. А. В. Толстых. – М. : Прогресс, 1996.

12. Інформаційні ресурси

1. <http://www.info-library.com.ua/> – Електронна бібліотека.
2. Болюбаш Я. Я. Державна програма «Вчитель» – поступ назустріч учителю / Я. Я. Болюбаш // <http://www.mon.gov.ua>
3. Інститут корекційної педагогіки і психології, м. Київ. Режим доступу : www.ikpp.npu.edu.ua/index.php?limitstart
4. Морылева Э. А. Функциональное значение социально-профессиональной мобильности в подготовке педагога в вузе / Э. А. Морылева, Н. Н. Суртаева // [www.tgpi.tob.ru/info/nauka/conf/old/cont %20](http://www.tgpi.tob.ru/info/nauka/conf/old/cont%20).
5. Психологічна бібліотека Київського Фонду сприяння розвитку психічної культури. Даний ресурс містить максимально широкий спектр ключових текстів з психології, психогієни, філософії, релігії, культурології та ін. Режим доступу: <http://psylib.kiev.ua/>